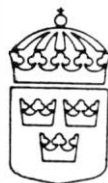

Motion till riksdagen

1987/88:Ju40

av Per-Olof Strindberg m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:143 om ändring i brottsbalken m. m. (förverkande av hjälpmedel vid skadegörelse m. m.)

Mot.
1987/88
Ju40-43

I propositionen föreslås att det skall bli möjligt att förklara förverkade föremål som kan användas som hjälpmedel vid bl. a. skadegörelse. Vidare införs en rätt för polisen att kroppsvisitera en person som man misstänker medför föremål som kan förklaras förverkade.

Vi motsätter oss propositionen såvitt avser de vidgade möjligheterna till kroppsvisitation av medborgare. Anledningen är att regeringens förslag är grundlagsstridigt.

Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen är varje medborgare gentemot det allmänna skyddad mot kroppsvisitation. Denna rättighet kan begränsas men då måste vissa krav uppfyllas. Enligt 2 kap. 12 § andra stycket regeringsformen får sådan begränsning göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Begränsningen får vidare aldrig gå ut över vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den.

Det borde inte vara nödvändigt att behöva närmare utveckla anledningen till att grundlagen stadgar så starkt skydd för medborgaren beträffande kroppsvisitation. En sådan åtgärd innebär en grov integritetskränkning som självfallet måste kräva mycket starka skäl för att tillåtas.

Det är utomordentligt oroande att regeringen visar sådan nonchalans vad gäller skyddet av denna medborgerliga rättighet. I det ursprungliga lagförslaget som lämnades till lagrådet för yttrande berördes inte grundlagsfrågan över huvud taget. Detta reagerade ett enigt lagråd emot. Med direkt hänvisning till regeringsformens krav avstyrkte lagrådet förslaget om vidgade möjligheter till kroppsvisitation.

Grunden till att regeringen framlägger den aktuella propositionen är att skadegörelsen i vårt samhälle blivit allt mer omfattande. Detta har med fog upprört allmänheten. Det aktuella lagförslaget syftar till att förhindra en särskild form av skadegörelse, s. k. klotter. Givetvis måste det allmänna reagera mot denna typ av brottslighet. Lika givet är emellertid att grundlagskrav måste respekteras av lagstiftaren då brottsförebyggande åtgärder övervägs. Möjligen förhåller det sig så att regeringen räknar med dels att de vidgade möjligheterna till kroppsvisitering inte kommer att användas i särskilt stor utsträckning, dels att om kroppsvisitering blir aktuell kommer ingreppen främst riktas mot ungdomar. Men grundlagsskyddet är självfallet inte begränsat vad gäller antalet personer som drabbas eller deras ålder.

Regeringens förslag möjliggör att en enskild polisman på sitt första uppdrag kan fatta beslut om kroppsvisitation. Såsom Advokatsamfundet anfört i ett remissyttrande över departementspromemorian (Ds Ju 1987:16) Förverkande av hjälpmedel vid skadegörelse m. m. kan redan exempelvis innehav av en kulspeuspenna vara tillräckligt för att i efterhand legitimera att en medborgare fått sina kläder genomsökta och innehållet i handväska eller portfölj genomsökt. Sådana förhållanden är oacceptabla i en rättsstat.

Naturligtvis krävs särskilda insatser för att komma till rätta med skadegörelsebrottsligheten. Här måste dock fastslås att regeringen har medverkat till att den aktuella situationen uppkommit. Klotter utförs huvudsakligen av unga människor. Från moderat sida har vi under en följd av år hävdat att ungdomsbrottslighet främst motverkas genom att unga får lära sig att känna respekt för andras liv och egendom på ett tidigt stadium. Detta betyder att normfördelning i hem och skola spelar en avgörande roll. Därutöver krävs självfallet att polisen har tillräckliga resurser för att ingripa när lagöverträdelser likväl inträffar. Väl så viktigt är att den som begått en brottslig gärning också drabbas av en reaktion från det allmännas sida.

Men socialdemokratisk politik har präglats av en klar strävan att försvaga familjens ställning. Skolpolitiken har snarast motverkat förmedling av normer till unga människor. Elever har ofta inte fått lära sig att ta ansvar för sina egna handlingar och visa respekt för andra människor. Polisens resurser har under en följd av år försvagats. Möjligheterna att meddela åtalsunderlåtelse och rapporteftergift har ökat. Alla dessa faktorer sammantagna har till unga människor förmedlat budskapet att det inte är så klandervärt att överskrida regler och att konsekvenserna om man upptäcks inte är särskilt kännbara. För denna utveckling bär regeringen ett stort ansvar.

Moderata samlingspartiet har i en motion 1987/88:Ju804 om ökad rättstrygghet av Carl Bildt m. fl. närmare utvecklat hur bl. a. brottslighet hos unga människor kan motverkas. Vi är från moderat sida beredda att vidta kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med skadegörelsen. Men vi är inte beredda att stifta lagar som står i strid med grundlagarna. Det måste finnas proportion mellan den skada en medborgare kan misstänkas kunna vålla och den integritetskränkning det allmänna tillåter ordningsmakten att åsamka medborgaren. Det är orimligt att tillåta kroppsvisitation för eftersökande av exempelvis en tuschpenna.

Mot bakgrund av det anförda bör riksdagen avslå regeringens proposition såvitt avser de vidgade möjligheterna till kroppsvisitation.

Hemställan

Mot. 1987/88

Ju40

Med hänvisning till vad som anförts hemställs
att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i polislagen
(1984:387).

Stockholm den 7 april 1988

Per-Olof Strindberg (m)

Björn Körlof (m)

Nic Grönvall (m)

Håkan Stjernlöf (m)

Sven Munke (m)

Göran Ericsson (m)

Margareta Gard (m)

Allan Ekström (m)

Ewy Möller (m)

Hugo Hegeland (m)

Arne Svensson (m)

Jerry Martinger (m)